

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΥΤΕΣ – ΣΥΝΟΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος του Ευρωπαϊκού Φορέα για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση (ο Φορέας) είναι να βοηθήσει τις χώρες μέλη του να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν με επιτυχία πολιτικές για την ενταξιακή εκπαίδευση. Όλες οι εργασίες που διεξάγει ο Φορέας με τις χώρες μέλη υποστηρίζουν τη φιλοδοξία του να αποτελεί ενεργό παράγοντα της αλλαγής πολιτικής. Όλες οι εργασίες του Φορέα ευθυγραμμίζονται με το απόλυτο όραμά του για τα ενταξιακά εκπαιδευτικά συστήματα, σύμφωνα με το οποίο διασφαλίζεται ότι σε όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως ηλικίας, παρέχονται ουσιαστικές, υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικές ευκαιρίες στην τοπική τους κοινότητα, μαζί με τους φίλους και τους συμμαθητές τους.

Οι εργασίες του Φορέα στο πλαίσιο της **Ανασκόπησης και Ανάλυσης της Εθνικής Πολιτικής (CPRA)** διεξήχθησαν από το 2014 έως το 2021. Η CPRA προσέφερε στα κράτη μέλη του Φορέα εξατομικευμένες πληροφορίες σχετικά με τα πλαίσια πολιτικής για την ενταξιακή εκπαίδευση. Τοποθέτησε επίσης τα ευρύτερα πορίσματα και τα αποτελέσματα του Φορέα στο ευρύτερο ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο πολιτικής για την εκπαίδευση και την ένταξη.

Η CPRA βοήθησε τους διαμορφωτές πολιτικής των χωρών να προβληματιστούν σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικής για την ενταξιακή εκπαίδευση και ενθάρρυνε τον διάλογο σχετικά με τις πολιτικές στις ενδιαφερόμενες χώρες. Ανέλυσε τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες πολιτικές των χωρών για την ενταξιακή εκπαίδευση, χωρίς να εξετάσει την πρακτική υλοποίηση των πολιτικών.

Η παρούσα σύνοψη πολιτικής παρουσιάζει τα βασικά μηνύματα από τις δραστηριότητες στο πλαίσιο της CPRA που μπορούν να καθορίσουν τις μελλοντικές εργασίες ανάπτυξης πολιτικής των χωρών σχετικά με την ενταξιακή εκπαίδευση, καθώς και τη συνεργασία του Φορέα με τις χώρες μέλη του και για αυτές.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ CPRA

Η μεθοδολογία της CPRA αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια μιας πιλοτικής φάσης στην οποία συμμετείχαν το προσωπικό του Φορέα και οκτώ χώρες μέλη του Φορέα. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν βασίστηκαν σε περαιτέρω φάσεις με άλλες χώρες μέλη και επικυρώθηκαν κατά τη διάρκεια αυτών. Εως τα τέλη του 2021, 24 χώρες μέλη του Φορέα (δηλαδή χώρες και δικαιοδοσίες) είχαν συμμετάσχει στην CPRA.

Ο Φορέας και οι διαμορφωτές πολιτικής των χωρών μελών συμφώνησαν ότι οι εργασίες ανάπτυξης πολιτικής μπορούν να γίνουν κατανοητές με βάση την **αντιληπτή πρόθεσή** του. Μπορούν να σχεδιαστούν προσεγγίσεις πολιτικής με σκοπό τα εξής:

- την **πρόληψη** διαφορετικών μορφών εκπαιδευτικού αποκλεισμού πριν συμβούν·
- την **παρέμβαση** για να διασφαλιστεί ότι προσφέρεται καλής ποιότητας ενταξιακή εκπαίδευση σε όλους τους μαθητές ανά πάσα στιγμή·
- την **αντιστάθμιση** με συγκεκριμένες ενέργειες και προβλέψεις όταν η πρόληψη και η παρέμβαση δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στις ανάγκες των μαθητών σε ενταξιακά πλαίσια.

Στο πλαίσιο των εργασιών για την CPRA, η πιλοτική ομάδα προσδιόρισε 12 βασικά μέτρα πολιτικής για την επίτευξη των στόχων πολιτικής σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο και τη βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων για όλους τους μαθητές. Το προσωπικό του Φορέα εξέτασε τις πολιτικές προσεγγίσεις των χωρών μελών σχετικά με αυτά τα μέτρα. Κατηγοριοποίησαν τις προσεγγίσεις ως πρόληψη, παρέμβαση ή αντιστάθμιση και εντόπισαν κενά, εάν δεν υποδεικνύονταν μέτρα πολιτικής.

ΚΥΡΙΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Τα πορίσματα της CPRA υποδεικνύουν ότι η συνεργασία με τις χώρες για να εξεταστεί συγκεκριμένα η αντιληπτή πρόθεση μιας συγκεκριμένης πολιτικής μπορεί να αναδείξει χρήσιμες πληροφορίες που θα συμβάλλουν στις εργασίες ανάπτυξης πολιτικής. Λαμβάνοντας υπόψη την ισορροπία μεταξύ των προσεγγίσεων πρόληψης, παρέμβασης και αντιστάθμισης ή/και τα κενά στην κάλυψη της πολιτικής, οι μεμονωμένες χώρες αποκτούν σχετικές πληροφορίες για την ανάπτυξη της πολιτικής τους όσον αφορά τα συστήματα ενταξιακής εκπαίδευσης. Η πτυχή αυτή επισημαίνει επίσης ευρύτερα μηνύματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, παρέχοντας ένα πιθανό μέτρο του προσανατολισμού της ανάπτυξης πολιτικής προς πιο προληπτικές προσεγγίσεις.

Τα συστήματα ενταξιακής εκπαίδευσης απαιτούν μια ολοκληρωμένη σειρά πολιτικών

Η ενταξιακή εκπαίδευση δεν αφορά μόνο πολιτικές υποστήριξης μεμονωμένων μαθητών. Η ενταξιακή εκπαίδευση πρέπει να αναφέρεται και να υλοποιείται από διάφορες πολιτικές σε όλα τα επίπεδα.

Τα 12 μέτρα και οι συστάσεις πολιτικής που επισημαίνονται στο έργο της CPRA μπορούν να βοηθήσουν τους διαμορφωτές πολιτικής να αναλογιστούν τις υπάρχουσες εθνικές πολιτικές τους σε όλους τους τομείς που επηρεάζουν την ενταξιακή εκπαίδευση.

Η βιώσιμη ανάπτυξη προς την ενταξιακή εκπαίδευση απαιτεί έναν συνδυασμό τριών προσεγγίσεων πολιτικής

Η μακροπρόθεσμη, βιώσιμη πρόοδος στην υλοποίηση συστημάτων ενταξιακής εκπαίδευσης μπορεί να θεωρηθεί ως ένας συνδυασμός των προσεγγίσεων πρόληψης, παρέμβασης και αντιστάθμισης. Η πορεία μιας χώρας προς ένα αποτελεσματικό και δίκαιο σύστημα ενταξιακής εκπαίδευσης μπορεί να καθοριστεί από το εάν έχει μετατοπιστεί από δράσεις που βασίζονται κυρίως σε μια αντισταθμιστική πολιτική προς δράσεις πολιτικής που επικεντρώνονται περισσότερο στην παρέμβαση και την πρόληψη.

Υπάρχουν διαφορετικά πρότυπα για την προσέγγιση πολιτικής στα 12 μέτρα πολιτικής

Οι χώρες μέλη του Φορέα που συμμετείχαν στις εργασίες της CPRA είχαν πολύ διαφορετικά πρότυπα προσέγγισης ως προς τα 12 μέτρα πολιτικής. Παρότι δεν υπήρχαν προφανείς σαφείς τάσεις, μπορεί να διαπιστωθεί πού εντοπίζεται η μεγαλύτερη και η λιγότερο ολοκληρωμένη κάλυψη.

Οι χώρες μέλη είχαν πιο ολοκληρωμένη κάλυψη των πολιτικών για μέτρα που σχετίζονται με τη στήριξη της βελτίωσης της συνεργασίας, των κατευθύνσεων, της ενταξιακής εκπαίδευσης και της προσχολικής εκπαίδευσης.

Η κάλυψη ήταν λιγότερο ολοκληρωμένη για τις πολιτικές που αφορούσαν μέτρα για το σχολικό ήθος, τη βελτίωση της μετάβασης από το σχολείο στην επαγγελματική ζωή, τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της πρώιμης ανίχνευσης και της διατήρησης της βαθμολογίας και την υποστήριξη βελτιώσεων για σχολεία με χαμηλότερες εκπαιδευτικές επιδόσεις.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ CPRA

Η διαδικασία της CPRA βασίστηκε σε συνεργατικές προσεγγίσεις με διαμορφωτές πολιτικής των χωρών μελών. Οι προσεγγίσεις αυτές ήταν απαραίτητες για τον συστηματικό προσδιορισμό των τομέων ισχύος πολιτικής και των τομέων ανάπτυξης πολιτικής που οι εκπρόσωποι των χωρών μελών θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν με διαφορετικούς τρόπους στα δικά τους πλαίσια. Οι συνεργατικές διαδικασίες εργασίας που αναπτύσσονται από κοινού έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν περαιτέρω τη μελλοντική συνεργασία του Φορέα με τις χώρες μέλη του.

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η συνεργασία

Η συνεργασία με τα υπουργεία Παιδείας και με άλλα υπουργεία, θεσμούς και αρχές αποτελεί προϋπόθεση για τη διασφάλιση συνεκτικών πολιτικών για την ενταξιακή εκπαίδευση. Μια συνεργατική προσέγγιση βοηθάει στον εντοπισμό υφιστάμενων πολιτικών που συμβάλλουν ακούσια στον αποκλεισμό και λειτουργούν ενάντια στον στόχο της ενταξιακής εκπαίδευσης.

Αναγνώριση τομέων ισχύος και τομέων ανάπτυξης

Ο συστηματικός προσδιορισμός των τομέων ισχύος και των τομέων ανάπτυξης εντός των πλαισίων πολιτικής αποτελεί προϋπόθεση για τον καθορισμό βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων προτεραιοτήτων πολιτικής στον τομέα της ενταξιακής εκπαίδευσης. Ο προσδιορισμός των τομέων ισχύος και των τομέων ανάπτυξης μπορεί να διευκολύνει τον διάλογο μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην εκπαίδευση σχετικά με τις αλλαγές πολιτικής που απαιτούνται για την επίτευξη πιο ενταξιακών εκπαιδευτικών συστημάτων.

ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΧΑΡΑΞΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Οι εργασίες που διεξάγονται σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο ενισχύουν την ανάγκη περαιτέρω συνεργασίας με τις χώρες όσον αφορά την ανάπτυξη πολιτικών για την ενταξιακή εκπαίδευση οι οποίες εστιάζουν σε ΟΛΟΥΣ τους μαθητές. Υπάρχει ιδιαίτερη ανάγκη ενσωμάτωσης συγκεκριμένων διεθνών και ενωσιακών δεσμεύσεων/απαιτήσεων στην εθνική νομοθεσία και πολιτική. Είναι επίσης απαραίτητη η συλλογική, διατομεακή συνεργασία για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση παραγόντων του συστήματος που αποτελούν εμπόδιο στην εξασφάλιση της ισοτιμίας για όλους τους μαθητές.

Η σημασία της συνεκτίμησης των εξελίξεων σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

Οι βασικές εργασίες που διεξάγονται σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο μπορούν να διευκολύνουν τον διάλογο στο πλαίσιο των εργασιών ανάπτυξης εθνικών πολιτικών. Αυτός ο διάλογος μπορεί να οδηγήσει σε μια σαφή, ευρέως αποδεκτή άποψη για την ενταξιακή εκπαίδευση και να διασφαλίσει ότι οι διεθνείς συμβάσεις κατοχυρώνονται στην εθνική νομοθεσία και πολιτική.

Οι βασικές εργασίες που διεξάγονται σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο επιβεβαιώνουν τις σημαντικές εξελίξεις πολιτικής που καθορίζουν τον προσανατολισμό. Επί του παρόντος, επισημαίνουν την ανάγκη ανάπτυξης προγραμμάτων που εστιάζουν σε ένα ευρύτερο φάσμα μαθητών – ιδιαίτερα τους μειονεκτούντες – ώστε να καταλυθεί η άμεση σχέση μεταξύ της ένταξης και των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών/της αναπηρίας που υπάρχει σε πολλές χώρες. Η ανάπτυξη πολιτικών που βασίζονται σε τεκμήρια πρέπει να υιοθετήσει μια πολυδιάστατη προσέγγιση στην ενταξιακή εκπαίδευση που θα λαμβάνει υπόψη τις ατομικές και εντός της ομάδας διαφορές κατά την εξέταση των παραγόντων περιθωριοποίησης στα σχολεία και στο ευρύτερο εκπαιδευτικό σύστημα.

Κατανόηση των παραγόντων του συστήματος που επηρεάζουν την ισοτιμία στην εκπαίδευση

Για να αντιμετωπιστούν πλήρως οι παράγοντες του εκπαιδευτικού συστήματος που σχετίζονται με τις διακρίσεις και τις χαμηλές επιδόσεις των ευάλωτων ομάδων, οι πολιτικές πρέπει να επικεντρωθούν στην ισοτιμία και στη σημασία της παροχής ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών. Οι πολιτικές θα πρέπει να εκφράζουν σαφώς ότι είναι δυνατή η ανάπτυξη υψηλής ποιότητας και ισότιμων εκπαιδευτικών συστημάτων.

Η ΕΣΤΙΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Οι εργασίες της CPRA μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω με σκοπό τον καθορισμό των εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών στόχων και επιδιώξεων πολιτικής. Θα μπορούσε ενδεχομένως να αναπτυχθεί ένα ενημερωμένο πλαίσιο CPRA ως εργαλείο για τη βελτίωση της παρακολούθησης των εξελίξεων στην ενταξιακή εκπαίδευση εντός και μεταξύ των χωρών μελών του Φορέα και τη διευκόλυνση του διαλόγου γύρω από τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης.

Θα μπορούσαν επίσης να αξιοποιηθούν τα πορίσματα της CPRA για την υποστήριξη των ευρύτερων εργασιών παρακολούθησης εντός των χωρών μελών του Φορέα και μαζί με αυτές. Τα αποτελέσματα της CPRA συγκρίνουν την κατάσταση πολιτικής που επικρατεί μεταξύ των χωρών. Μακροπρόθεσμα, οι χώρες θα μπορούσαν να επανεξετάσουν τα εν λόγω αποτελέσματα για τον εντοπισμό συγκεκριμένων αλλαγών και εξελίξεων στον τομέα της πολιτικής.

Με βάση το συνολικό έργο της CPRA, όλες οι μελλοντικές δραστηριότητες του Φορέα με τις χώρες μέλη του θα εντάσσονται στη δραστηριότητα Υποστήριξης για την Ανάπτυξη Εθνικής Πολιτικής (Country Policy Development Support, CPDS). Η CPDS θα αναπτύξει τις διαδικασίες εργασιών της CPRA ώστε να αξιοποιήσει τα πορίσματα που έχουν αποδειχθεί χρήσιμα για την υποστήριξη των χωρών. Η CPDS θα έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου και μιας μεθοδολογίας συνεργασίας με τους εκπροσώπους των χωρών μελών. Το πλαίσιο αυτό θα τους επιτρέψει να εξετάζουν και να παρακολουθούν την αποτελεσματική εφαρμογή των πλαισίων πολιτικής για τα συστήματα ενταξιακής εκπαίδευσης στις χώρες τους.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την CPRA, ανατρέξτε στη συνοπτική έκθεση με τίτλο *Country Policy Review and Analysis: Key messages for working with and for countries*